

УВОДНИК

Пуцање ланца

Пише Мирослав Јовановић

Једна телевизија, национална, у понедељак је јавила да тога дана Пореска управа у Крагујевцу није радила са странкама зато што су у њеној згради наставили штрајк радници „Метал система“, али сада лежећи по подовима. По томе би се дало закључити да су угрожени порезници и њихови клијенти, а да су штрајкачи ти који их ометају. Свеједно како је извештач „омашио“ у одређивању правог „субјекта“ ових дешавања, приклонио се званичној безосећајности према несрећницима из једног банкрот предузећа, у непрегледном низу сличних.

Док ове новине стигну до читалаца још се свашта може издогађати са побуњеним радницима, јер су им брижни чувари државног интереса већ погасили грејање и електрику, можда ће нека будала натуткати и полицију на њих, али проблем стопедесетак металаца који су већ месецима живи-мртви решен бити неће.

Шта то значи?

Нити ће власник „Метал система“ преко ноћи успети да натанкује 700 хиљада евра за исплату полугодишњих плата, а чак и да их некако „измисли“, нема снаге да крене даље, нити држава има начина и воље да испегла нешто за шта је највећи кривац, нити се радницима сада може пропати „оно“ за бубреге.

„Метал системи“ су знате који по реду, само у Крагујевцу, приватизациони промашај. Тачније, онај критични део предузећа који се зове ланчара и који је некада припадао угледној и моћној Индустрији „Филип Кљајић“. Он је, са све живим људима који данас штрајкују, продат младом бизнисмену, коме је са првобитном матичном фирмом добро кренуло, али је онда с малим залетом пошао у велики скок, преинвестирао се, ухватили су га пици кризе, дугови, отплате кредита, плате за раднике који не раде...

То је актуелни део приче, али је стварни заплет направљен много раније, још пре шест-седам година, када су државни мудраци решили да до краја расточе стари „Филип Кљајић“, који је током ратова и других лудила заиста изгубио део тржишта и технолошки корак, али још није био за старо гвожђе. Међутим, у неким београдским одајама одлучено је да се „Филип“ попут „Заставе“ пре тога, „реструктурира и декомпонује“, што ће рећи - уситни у више делова којима ће се, наводно, лакше наћи купци или, ако то лепше звучи, стратешки партнери.

Речено - учињено, фабрика је удробљена и раскрчмљена, а како је то урађено довољно говори садашња слика: нема више производње индустријских и моторних ланаца, ни транспортера и конвејера, а од скоро две хиљаде радника већина је морала да се поздрави са старом добром фабриком. Остало је њих 150 у погону ланчаре коју су купили „Метал системи“, али и они већ месецима броје „задње (радне) дане“.

Дакле, прве потезе ка катастрофи почела су да вуку државна тела експериментима „декомпоновања“ фабрике, а продаја тих делова потом је ишла опробаним методом - само да се скину са списка и са врата. Онда је, кад се пре више од годину дана видело да „Метал системи“ опасно шлајфују и кад се тражила интервенција Агенције за приватизацију, држава остала нема. Шта више, из Фонда за развој одобрен је позамашан кредит за „вађење“ фирме, али спаса није било. Значи, опет је неко „горе“ погрешно дијагнозирао стање и одобрио ризично расипање државних пара.

„Креатори“ свих ових гафова сада прећуткују своју кривицу, одбијајући да пониште приватизацију и преузму бригу о радницима који су постали социјални случајеви. Забога, они би били нови терет држави. Штрајкачи, наравно, добро препознају ову ескиважу и зато протестују у Пореској управи, стављајући свима до знања да је држава њихов гробар јер их је, заједно са фабричким халама и машинама, продавала као ексере. Она им је „изабрала“ новог газду и она није реаговала док се нешто још спасити могло.

Пред очима јавности траје још једна радничка несрећа као прича „с тужним крајем“. Још само да порезници испоставе рачун штрајкачима за „лежарину“, па да свршетак буде у тоталном мраку.

Професор Миодраг Стојковић, вођа пројекта
института матичних ћелија

**Велика крагујевачка
шанса**

ШТРАЈК РАДНИКА
„МЕТАЛ СИСТЕМА“

Сви окрећу
главу
од нас

страница 5.

„НАПРЕДЊАЦИ“ У
АКЦИЈИ

Позив
на улице
сада не пали

страница 6.

ВЛАДО ЧАПЉИЋ, ТРЕНЕР
РАДНИЧКОГ 1923.

Ја ту ништа
не бих
дир'о

страница 32.

MAZDA
Ovlašteni diler:
Nikom doo Kragujevac
Tel: 034-371-591

ФИЛИГРАН
ЗЛАТО - СРЕБРО
ИНЖИНИЈЕРИ - ПЕЉИВА ЗОНА - КРАГУЈЕВАЦ

ВОДА ЈЕ
ДРАГОЦЕНА
ВК
КРАГУЈЕВАЦ
ТРОШИТЕ ЈЕ
РАЦИОНАЛНО

Reciklaža kertridža i tonera
dobar kertridž
mir u kući
Refill M
Karadirdževa 51, www.refillm.com
Tel: (034) 33 77 98 (034) 34 01 03 (064) 287 64 60

SMALLVILLE
Kragujevac
034 352 641
www.smallville.rs

ВЕЛИКА КРАГУЈЕВАЧКА ШАНСА

ХОЋЕ ЛИ КРАГУЈЕВАЦ ДОБИТИ ИНСТИТУТ ЗА БИОЛОГИЈУ МАТИЧНИХ ЋЕЛИЈА

Чека се „блага“ вест из Београда

Ако Министарство науке буде спремно да уложи 9,3 милиона евра у научни пројекат развоја регенеративне медицине у Крагујевцу, проф. др Миодраг Стојковић, иницијатор оснивања Института за биологију матичних ћелија, одмах је спреман да почне рад на овом подухвату, који може променити крагујевачку и српску, али и дати значајан допринос светској медицини

Пише Јаворка Станојевић

Име најпознатијег српског генетичара, проф. др Миодрага Стојковића, најшира јавност углавном везује за вантелесну оплодњу. Овај научник, који је радом у најпознатијим светским институтима стекао планетарну славу, вратио се у родни Лесковац где, заједно са супругом Петром, у својој Специјалној болници, помаже паровима без деце да до потомства дођу ВТО методом. Иако су сви углавном чули за чувеног научника, мало Крагујевчана зна да професор Стојковић предаје на овдашњем Медицинском факултету.

Још мање је позната чињеница да долазак овог светски признатог научног имена у Крагујевац није уобичајене професорска „тезга“, већ озбиљна намера да у овом граду оформи научну базу за проучавање матичних ћелија. Ова намера преточена је у пројекат оснивања Института за биологију матичних ћелија, који би требало да ради у саставу Медицинског факултета. Идеја пренета на папир, поткрепљена свим потребним аргументима и прорачунима, тренутно се налази на столу надлежних у Министарству за науку, а ових дана требало би да се зна да ли је држава спремна да уложи 9,3 милиона евра у научни подухват у који, поред професора Стојковића, верују челни људи крагујевачког високог школства и локална самоуправа.

У функцији „резервног дела“

Иако о томе отворено не говоре, они који су „залегли“ да Крагујевац постане носилац развоја веома перспективне гране регенеративне медицине надају се да би добра вест могла да стигне већ следеће недеље, јер би у посету Медицинском факултету 15. децембра требало да дође министар науке и технологије Божидар Ђелић. Уколико

он саопшти да је у државној каси има довољно новца, професор Стојковић спреман је да истог часа почне да ради на овом озбиљном подухвату.

- План је да се на платоу иза зграде факултета изгради објекат површине четири хиљаде квадрата која би, поред тога што би збринуо више катедри, имао банку матичних ћелија и лабораторију опремљену по највишим светским стандардима. У раду Института би, поред домаћих стручњака, учествовали и странци који би помогли својим огромним искуством, а наши талентовани млади људи добили би прилику да се усавршавају као њихови вршњаци у свету и не би морали да иду у иностранство.

Наша намера је да овај део централне Србије постане препознатљив на мапи светских медицинских достигнућа. То је, можда, крупан залог ако се зна да се матичне ћелије у свету примењују и проучавају више деценија и ако се узме у обзир да сам ја у Шпанији радио у институту који има површину од 34.000 квадрата, али се мора од нечега почети, сматра овај научник, додајући да толико верује у могућности које пружа лечење матичним ћелијама да би, да има 10 хиљада евра, без размишљања сам финансирао оснивање Института.

- Да би обични људи могли да схвате оно на чему ми радимо треба им најпре објаснити шта заправо представља матична ћелија. Најједноставније, то је она ћелија која се налази у стадијуму развоја када још није одлучила шта ће да буде. Наш циљ је да је, у лабораторијским условима, „усмеримо” да постане ћелија која нам је потребна. Значи, научник има могућност да, од матичних прави нервне, мишићне, крвне или било које дуге ћелије. Кад једном добијемо такву ћелију онда је можемо аплицирати у људски организам како би она преузела функцију оне која не ради.

Најпростије речено, то вам је као прављење резервног дела помоћу кога можете да извршите сервисирање људског организма. То значи да је намера да, уместо узимања лека, који само помаже да се надокнади изгубљена функција неког органа, сада можемо да помогнемо да се тај орган поврати и почне нормално да функционише, каже професор Стојковић.

Изузетни успеси и велика нада

Овај научник каже да моћ матичних ћелија није неограничена, али истиче да постижу изузетан успех уколико је реч о строго контролисаној примени.

-Успех лечења зависи од типа болести и од типа матичних ћелија које се користе. Кад смо имали покушаје лечења повређене кичмене мождине пацова на институту у Валенсији успешност је износила и до 80 одсто и толико животиња је успело да прохода. Успешност код лечења последица срчаног удара, односно некротичног ткива или слабости срчаног мишића, такође је јако велика, као и квалитет и дужина живота пацијената код којих је обављена трансплантација матичних ћелија. У свету се доста ради на примени матичних ћелија у лечењу дијабетеса, Алцхајмерове, Паркинсонове и других болести које се до сада до сада сматране неизлечивим.

Мене највише занима рад са нервним ћелијама и томе сам највише посвећен. Резултата има, али је то рад који захтева стрпљење, јер је понекад потребан деценијски труд да би се направио мали помак, каже наш саговорник.

Иако чврсто верује да ће, као нада за излечење више од 100 врста болести, регенеративна медицина обележити 21. век, професор Стојковић не жели да улива лажну наду оболелима.

- За неке болести имаћемо врло брзо решење (рецимо за повреде нерава или кичмене мождине), али за неке сигурно не пре пет до десет година. Ту мислим на болести срца, Паркинсонову, Алцхајмерову, шећерну болест... Такође желим да нагласим да се, када је реч о повреди кичмене мождине, успех може очекивати само код свежих повреда. То не значи да пацијенти са старијим повредама не треба да гаје наду, јер наука тражи решење како и њима да помогне, објашњава проф. Стојковић.

Став да ће лечење апликацијом матичне ћелије у будућности постати равноправно фармакотерапији и хируршким интервенцијама овај научник поткрепљује чињеницом да ни фармацеутска индустрија више није против матичних ћелија. Највеће фармацеутске куће помажу истраживања на овом пољу, јер су схватиле да путем њих могу да унапреде рад на новим супстанцама и лековима. То је, по њему, један од најсигурнијих показатеља да је апликација матичне ћелије има потенцијал да промени многе ставове везане за могућност медицинске науке.

Ово су, према мишљењу професора Миодрага Стојковића, више него довољни разлози да наша земља искористи шансу и ухвати прикључак како сутра не би дошли у ситуацију да нам други продају нешто што својом памећу можемо да направимо. Напомињући да сваки, па и научни, рад има комерцијалну страну, др Стојковић каже да је у плану да будући Институт за биологију матичних ћелија и зарађује продајом добијеног материјала.

Пошто је јасно да овај научник импресивне биографије ни најмање не сумња у оно што ради многи имају дилему због чега своја истраживања није наставио у светским институтима, или у Београду, који отвара више могућности. Објашњавајући да научнику није важно где ради него какве услове има, др Стојковић каже да га је у град на Лепеници довело то што је у професорима Слободану и Небојши Арсенијевићу које се налазе на челу Универзитета и Медицинског факултета, као и међу бројним младим колегама, препознао сараднике са визијом да почну пионирски и мукотрпан подухват рада на нечему што представља будућност науке. Такође сматра да Шумадија и Крагујевац, у коме постоји добар Клинички центар коме гравитира 2,5 милиона људи, заслужују да добију једну велику научну институцију, а на одлуку да одабере Крагујевац за своју научну базу утицала је и подршка локалне самоуправе која је показала безрезервну спремност да пружи сваку врсту помоћи из оквира своје надлежности.

Пошто сматра да су аргументи које је изнео довољно уверљиви и да постоје сви услови да Крагујевац добије новац за Институт, овај научника нема разумевања за негативан одговор:

- Ако нам не одобре средства једино што ћу, у том случају, моћи да кажем је да смо глупи. Ако пропустимо ову шансу ја ћу се посветити искључиво раду на вантелесној оплодњи, јер нема веће награде од сазнања да сте допринели да настане један нов живот, каже стручњак који је, занемарујући материјалу страну, одлучио да се врати како би помогао развој науке у својој земљи.